

Tomasz GÓRKA

ARTYSTA – SZTUKA – KULTURA
Bibliografia wypowiedzi Jana Pawła II z lat 1997-2005*

Wykaz skrótów

IGP – *Insegnamenti di Giovanni Paolo II* [Città del Vaticano]

XX (1997) t. 1, ss. 1799	XXIV (2001) t. 2, ss. 1376
XX (1997) t. 2, ss. 1230	XXV (2002) t. 1, ss. 1290
XXI (1998) t. 1, ss. 1669	XXV (2002) t. 2, ss. 1130
XXI (1998) t. 2, ss. 1483	XXVI (2003) t. 1, ss. 1298
XXII (1999) t. 1, ss. 1660	XXVI (2003) t. 2, ss. 1205
XXII (1999) t. 2, ss. 1396	XXVII (2004) t. 1, ss. 1063
XXIII (2000) t. 1, ss. 1415	XXVII (2004) t. 2, ss. 933
XXIII (2000) t. 2, ss. 1463	XXVIII (2005), ss. 333.
XXIV (2001) t. 1, ss. 1607	

ORpol. – „L'Osservatore Romano” wydanie polskie 1(1980) -

1997

1. *O syntezę wiary i kultury* (Przemówienie do uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady do spraw Kultury, 14 III), ORpol. 18(1997) nr 6, s. 33-34; toż: *Il Vangelo non minaccia né impoverisce le culture ma dona loro un supplemento di gioia, di libertà e di verità*, IGP XX, 1, s. 433-436.

2. Przemówienie do członków stowarzyszenia „Patrons of Art” (18 IV), IGP XX, 1, s. 720.

3. *Il nostro tempo ha particolare bisogno di riscoprire la sapienza del passato* [Nasz czas szczególnie potrzebuje ponownego odkrycia mądrości przeszłości] (Przemówienie do członków „James Madison Council”, 23 V), IGP XX, 1, s. 1242-1243.

4. *Sztuka i kultura w służbie ewangelizacji* (Przesłanie do uczestników II Zgromadzenia Plenarnego Papieskiej Komisji do spraw Kościelnych Dóbr Kultury, Cas-

---

* Jest to kontynuacja bibliografii z lat 1978-1996 opublikowanej w kwartalniku „Ethos” 10(1997) nr 4(40). W niniejszej bibliografii nie zamieszczono informacji dotyczących muzyki. Oddzielna bibliografia z tymi danymi zawarta jest w kwartalniku „Ethos” 19(2006) nr 1-2(73-74).

tel Gandolfo, 25 X), ORpol. 18(1997) nr 12, s. 4-5; toż: *I beni culturali possono aiutare l'anima nella ricerca delle cose divine e costituire pagine interessanti di catechesi e di ascesi*, IGP XX, 2, s. 390-394.

5. *Rola kina w kształtowaniu osobowości człowieka* (Przemówienie do uczestników sympozjum na temat „Kino nośnikiem duchowości i kultury”), ORpol. 19(1998) nr 3, s. 53-54; toż: *Il cinema, ben usato, può contribuire alla crescita di un vero umanesimo*, IGP XX, 2, s. 904-907.

1998

6. *W Chrystusie każda kultura jest otoczona szacunkiem i miłością* (Przemówienie do przedstawicieli świata kultury, Hawana, 23 I), ORpol. 19(1998) nr 3, s. 18-20; toż: *La fiaccola che appare sullo stemma di questo Ateneo non è soltanto memoria ma è anche progetto*, IGP XXI, 1, s. 183-188.

7. *Sull'esempio di Santa Teresa amate e fate amare Dio* [Wzorem świętej Teresy kochajcie Boga i sprawiajcie, aby inni Go kochali] (Przemówienie do aktorów wystawiających sztukę na motywach pism św. Teresy do Dzieciątka Jezus, Castel Gandolfo, 23 VIII), IGP XXI, 2, s. 172-173.

8. *Dialog między kulturą, nauką i wiarą* (Spotkanie z przedstawicielami świata kultury i nauki, Zagrzeb, 3 X), ORpol. 19(1998) nr 12, s. 10-11; toż: *Il servizio all'uomo è il punto d'incontro tra la Chiesa ed il mondo scientifico e culturale*, IGP XXI, 2, s. 642-646.

9. *Conservare la memoria del ricco patrimonio cristiano è creare vincoli nuovi tra la fede e le culture* [Zachowywanie pamięci o bogatym dziedzictwie chrześcijańskim jest tworzeniem nowych więzi między wiarą a kulturami] (Przemówienie do członków francuskiej placówki naukowej „École Française de Roma”, 9 XI), IGP XXI, 2, s. 962-964.

10. *„Rendere il cinema mezzo espressivo adeguato a presentare il valore della vita, nel rispetto della dignità della persona”* [W poszanowaniu godności osoby czynić kino środkiem wyrazu odpowiednim do ukazywania wartości życia] (Przemówienie do uczestników sympozjum poświęconego kinematografii zorganizowanego przez Papieskie Rady do spraw Kultury i do spraw Środków Społecznego Przekazu, 19 XI), IGP XXI, 2, s. 1037-1040.

1999

11. *Chrystus – źródło nowej kultury dla Europy* (Przemówienie do uczestników sympozjum zorganizowanego przez Papieską Radę do spraw Kultury, 14 I), ORpol. 20(1999) nr 3, s. 20-21; toż: *La ricerca della verità sia il motore delle relazioni tra i popoli per evitare che, in un continente senza frontiere, nascano nuove barriere ideologiche*, IGP XXII, 1, s. 53-56.

12. *List do artystów* (4 IV), ORpol. 20(1999) nr 5-6, s. 4-11; toż: *Lettera agli artisti*, IGP XXII, 1, s. 704-722.

13. *Umocnieni prawdą, budujmy lepszy świat* (Przemówienie z okazji poświęcenia Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, 11 VI), ORpol. 20(1999) nr 8, s. 63-64; toż: *La Chiesa e gli ambienti scientifici sono alleati in modo naturale nel servire l'uomo*, IGP XXII, 1, s. 1309-1310.

14. *Czerpcie z dziedzictwa przeszłości, aby kształtować przyszłość* (Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami świata nauki i kultury, Tibilisi, 9 XI), ORpol. 21(2000) nr 1, s. 25-27; toż: *Gli uomini e le donne impegnati nella cultura mettano la propria creatività al servizio della promozione della vita in tutta la sua verità, bellezza e bontà*, IGP XXII, 2, s. 861-865.

15. *Sotto la protezione della Redemptoris Mater ho vissuto in tutti questi anni il mio servizio alla Chiesa. Alla sua intercessione affido il tempo che il Signore vorrà ancora concedermi* [Pod opieką Redemptoris Mater przeżywałem przez te wszystkie lata moją służbę Kościołowi. Jej wstawiennictwu powierzam czas, którego Pan zechce mi jeszcze udzielić] (Homilia podczas uroczystej Liturgii Eucharystycznej po odnowieniu kaplicy Redemptoris Mater, 14 XI), IGP XXII, 2, s. 894-896.

16. *Chrześcijański humanizm* (Przesłanie do uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady do spraw Kultury, 19 XI), ORpol. 21(2000) nr 3, s. 36-37; toż: *Alla vigilia del Giubileo „proseguite nello sforzo di far conoscere il Signore a quanti sono immersi nel relativismo e nell'indifferenza”*, IGP XXII, 2, s. 954-958.

17. *Fede e cultura sono chiamate ad incontrarsi sul terreno della comunicazione* [Wiara i kultura są wezwane do spotkania na polu komunikacji] (Audiencja dla przedstawicieli stowarzyszenia „Lux Vide”, 25 XI), IGP XXII, 2, s. 1019-1020.

18. *Nell'anno giubilare anche il cinema rechi un suo originale contributo per la promozione di un umanesimo legato ai valori del Vangelo* [Niech w roku jubileuszowym również kino wniesie swój oryginalny wkład w promowanie humanizmu związanego z wartościami ewangelicznymi] (Audiencja dla uczestników międzynarodowego sympozjum poświęconego sztuce filmowej, 2 XII), IGP XXII, 2, s. 1061-1063.

19. *L'arte della Cappella Sistina si presenta come „un frutto maturo di spiritualità biblica”* [Malowidła w Kaplicy Sykstyńskiej jawią się jako „dojrzały owoc duchowości biblijnej”] (Homilia podczas Liturgii Słowa w Kaplicy Sykstyńskiej, 11 XII), IGP XXII, 2, s. 1140-1144.

2000

20. *Świątynia sztuki i kultury* (Przemówienie z okazji otwarcia nowego wejścia do Muzeów Watykańskich, 7 II), ORpol. 21(2000) nr 4, s. 39-40; toż: *La Chiesa rinnova la volontà di dialogare con l'umanità nel segno dell'arte e della cultura*, IGP XXIII, 1, s. 153-155.

21. *W blasku Piękna* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 13 II), ORpol. 21(2000) nr 4, s. 26; toż: *Ecco l'annuncio consolante del Giubileo: l'amore di Dio è tutto proteso a risanare l'uomo*, IGP XXIII, 1, s. 182-183.

22. *Piękno waszym powołaniem otrzymanym od Boga* (Przemówienie z okazji Jubileuszu Artystów, 18 II), ORpol. 21(2000) nr 4, s. 28-29; toż: *La conversione del cuore é opera d'arte comune dello Spirito e della nostra libertà*, IGP XXIII, 1, s. 208-212.

23. *Dobra kultury w służbie człowieka i Ewangelii* (Przemówienie do uczestników Zgromadzenia Plenarnego Papieskiej Komisji do spraw Kościelnych Dóbr Kultury, 31 III), ORpol. 21(2000) nr 6, s. 49-50; toż: *La Chiesa, esperta in umanità, utilizza i beni culturali per la promozione di un autentico umanesimo*, IGP XXIII, 1, s. 503-506.

24. „*I beni culturali hanno la funzione di aprire l'uomo al senso del mistero e alla rivelazione dell'assoluto*” [Funkcją dóbr kultury jest otwieranie człowieka na sens tajemnicy i na objawienie Absolutu] (Przemówienie podczas spotkania z członkami Międzynarodowej Unii Instytutów Archeologii, Historii i Historii Sztuki, 26 V), IGP XXIII, 1, s. 965-967.

25. List z okazji otwarcia wystawy „*Ewangelie narodów: słowa i obraz Chrystusa w kulturach i dziełach*” (21 VI), IGP XXIII, 1, s. 1145-1146.

26. List z okazji Kongresu Kultury Chrześcijańskiej w Lublinie (5 IX), ORpol. 21(2000) nr 10, s. 57-58;

27. *Nieście światu Chrystusowy pokój i radość* (Homilia na zakończenie Jubileuszu Świata Teatru, Kina, Telewizji i Muzyki, 17 XII), ORpol. 22(2001) nr 2, s. 47-48; toż: *Siate sempre modelli positivi e coerenti*, IGP XXIII, 2, s. 1166-1170.

28. *Krzyż pokrzepieniem* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 17 XII), ORpol. 22(2001) nr 2, s. 49-50; toż: *Auguro che, intorno al segno stupendo della tenerezza di Dio, ogni famiglia trovi letizia e pace*, IGP XXIII, 2, s. 1171-1172.

2001

29. *Z poezji Norwida emanuje światło* (Przemówienie podczas audiencji dla przedstawicieli Instytutu Dziedzictwa Narodowego, 1 VII), ORpol. 22(2001) nr 9, s. 54-56; toż: *Durante l'occupazione nazista e nel periodo comunista i pensieri di Norwid sostenevano la nostra speranza posta in Dio e ci aiutavano a perseverare accanto alla Verità*, IGP XXIV, 2, s. 4-9.

30. *Dokąd idziesz, człowieku?* (Przemówienie do uczestników premiery filmu *Quo vadis*, 30 VIII), ORpol. 22(2001) nr 10, s. 16-17; toż: „*Durante il Grande Giubileo, Cristo ha attraversato nuovamente le strade di Roma e del mondo intero*”, IGP XXIV, 2, s. 221-222.

31. *Nienawiść, fanatyzm i terroryzm znieważają imię Boga* (Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami świata kultury, sztuki i nauki, Astana, Kazachstan, 24 IX), ORpol. 22(2001) nr 11-12, s. 24-25; toż: *L'odio, il fanatismo e il terrorismo profanano il nome di Dio e sfigurano l'autentica immagine dell'uomo*, IGP XXIV, 2, s. 427-435.

2002

32. *Znaczenie kultury dla człowieka, społeczeństwa i ewangelizacji* (Przemówienie do zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady do spraw Kultury, 16 III), ORpol. 23(2002) nr 6, s. 25-26; toż: *Contribuite ad una presa di coscienza rinnovata del ruolo della cultura per il futuro dell'uomo, della società e dell'evangelizzazione*, IGP XXV, 1, s. 367-371.

33. *Idźcie na „areopagi” współczesnej kultury* (Przemówienie z okazji 20-lecia powstania Papieskiej Rady do spraw Kultury, 13 V), ORpol. 23(2002) nr 7-8, s. 9-10; toż: *„Proseguite nel cammino intrapreso, facendo sì che la voce della Santa Sede giunga nei vari «areopaghi» della cultura moderna”*, IGP XXV, 1, s. 733-735.

34. *Wiara w Boga pomaga odkrywać prawdę, dobro i piękno* (Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami wspólnot religijnych oraz świata polityki, kultury i sztuki, Baku, Azerbejdżan, 22 V), ORpol. 23(2002) nr 7-8, s. 15-16; toż: *„Basta con la guerra in nome di Dio! Fino a quando avrò voce, io griderò: «Pace, nel nome di Dio!»”*, IGP XXV, 1, s. 840-847.

35. *Europa musi odnaleźć swą głęboką tożsamość* (Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami świata nauki, kultury i sztuki, Sofia, Bułgaria, 24 V), ORpol. 23(2002) nr 7-8, s. 23-25; toż: *L'opera dei santi Cirillo e Metodio contributo eminente al formarsi delle comuni radici cristiane dell'Europa*, IGP XXV, 1, 874-882.

36. *Kościół potrzebuje sztuki, aby głosić orędzie Ewangelii* (Przemówienie do uczestników IV Zgromadzenia Plenarnego Papieskiej Komisji do spraw Kościelnych Dóbr Kultury, 19 X), ORpol. 24(2003) nr 1, s. 33-34; toż: *Si intensifichi un fecondo dialogo con gli artisti contemporanei per favorire l'incontro e l'abbraccio fra la Chiesa e l'arte*, IGP XXV, 2, s. 570-572.

37. *„La vostra missione è ispirata dalla salda convinzione che Gesù Cristo è il centro della storia umana e la chiave che dischiude il mistero dell'uomo”* [Inspirację dla waszej myśli stanowi niezachwiane przekonanie, że Jezus Chrystus jest centrum ludzkiej historii i kluczem, który otwiera tajemnicę człowieka] (Przemówienie podczas spotkania z zarządem Centrum Kultury im. Jana Pawła II w Waszyngtonie, 8 XI), IGP XXV, 2, s. 683-684.

38. *Nowe środki przekazu w służbie nowej ewangelizacji* (Przemówienie do uczestników konferencji na temat mediów i kultury, zorganizowanej przez episkopat włoski, 9 XI), ORpol. 24(2003) nr 2, s. 33-34; toż: *Nella cultura e nella comunicazione servono operai con il genio della fede*, IGP XXV, 2, s. 690-693.

39. *W służbie dobra całej rodziny ludzkiej* (Przesłanie z okazji 50. rocznicy ustanowienia stałej misji Stolicy Apostolskiej przy UNESCO, 25 XI), ORpol. 24(2003) nr 3, s. 9-11; toż: *„Testimone attento della specificità cattolica della Chiesa e del suo impegno risoluto al servizio della comunità degli uomini”*, IGP XXV, 2, s. 776-779.

2003

40. *„Non è più l'ora dell'ignoranza reciproca; è l'ora dell'incontro e della condivisione dei doni di ciascuno, sulla base di una mutua conoscenza”* [Minął już czas wzajemnej nieznanomości; nadeszła pora spotkania i dzielenia się posiadanymi darami na gruncie wzajemnego poznania] (Przemówienie do przedstawicieli Katolickiego Komitetu Wymiany Kulturalnej z Kościołami Prawosławnymi i Starożytnymi Kościołami Wschodu, 18 I), IGP XXVI, 1, s. 70-72.

41. *Costruire la cultura della pace, la civiltà dell'amore per dare luce al mondo nel nuovo Millennio* [Budować kulturę pokoju, cywilizację miłości, aby nieść światło światu w nowym tysiącleciu] (Przemówienie podczas spotkania z grupą członków

i dobroczyńców Centrum Kultury im. Jana Pawła II w Waszyngtonie, 6 XI), IGP XXVI, 2, s. 714.

2004

42. „*L'ambito culturale costituisce un significativo areopago dell'azione missionaria della Chiesa*” [Sfera kultury stanowi ważny areopag dla działalności misyjnej Kościoła] (Przemówienie podczas spotkania z członkami Papieskiej Rady do spraw Kultury, 9 I), IGP XXVII, 1, s. 34-35.

43. *Potrójna odpowiedzialność* (Przemówienie podczas spotkania z pielgrzymami z Fundacji Centrum Twórczości Narodowej, 25 I), ORpol. 25(2004) nr 3, s. 56; toż: *Donato agli artisti un trittico del Bello e del Bene*, IGP XXVII, 1, s. 104-105.

44. *Poznawać i pogłębiać prawdę o człowieku i Bogu* (Przemówienie do uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady do spraw Kultury, 13 III), ORpol. 25(2004) nr 5, s. 38-39; toż: *Fondare la società europea non sul materialismo, ma sui valori morali e spirituali*, IGP XXVII, 1, s. 323-324.

45. *Kościół i kultura* (Przemówienie do ambasadorów akredytowanych przy UNESCO, 8 V), ORpol. 25(2004) nr 7-8, s. 19; toż: *In un tempo minacciato da guerra, povertà, razzismo e sfruttamento costruite una cultura autentica, fondata su pace, giustizia ed equità*, IGP XXVII, 1, s. 581-582.

46. List z okazji II Kongresu Kultury Chrześcijańskiej w Lublinie (7 IX), ORpol. 25(2004) nr 11-12, s. 46.

47. „*Portate la verità del Vangelo e la sapienza della tradizione della Chiesa ad incidere sulle grandi questioni che forgianno la società contemporanea*” [Nieście prawdę Ewangelii i mądrość tradycji Kościoła, aby wywierała wpływ na wielkie pytania, które kształtują współczesne społeczeństwo] (Przemówienie podczas spotkania z zarządem Centrum Kultury im. Jana Pawła II w Waszyngtonie, 5 XI), IGP XXVII, 2, s. 504.

48. *Boże piękno w dziełach człowieka* (Przemówienie do uczestników IX Sesji Publicznej Akademii Papieskich, 9 XI), ORpol. 26(2005) nr 2, s. 42-43; toż: *Un nuovo umanesimo cristiano capace di additare l'autentica bellezza come itinerario di dialogo e di pace tra i popoli*, IGP XXVII, 2, s. 527-529.

49. *Ukazujcie ludziom prawdziwe wartości* (Przemówienie do uczestników kongresu poświęconego duszpasterstwu pracowników cyrków i lunaparków, 16 XII), ORpol. 26(2005) nr 2, s. 52-53; toż: „*Voi potete offrire un singolare esempio di Chiesa viaggiante che prega, che ascolta, che annunzia e che coltiva la fraternità*”, IGP XXVII, 2, s. 726-727.